

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**In Vaticinia Isaiae, Prophetæ Clarissimi, Paraphrasis,
Heroico carmine conscripta**

Carpenteius, Joannes

Antverpiæ, 1588

Cap. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68688)

Quid? vigilum-ne satis nocturna pericula contra?

Quid feret insidiis suspecta latentibus hora?

Quid nox apta dolis, fraudique accommoda semper,
Inuolucens umbra magna terramque polumque,

Hostilesque astus? ¹² cui contra talia custos:

Nox suspecta quidem est, sed non securior atra

Nocte dies, tantis miseri ne quaerite lucem

Funestam desideris, cladem illa nefandam

Deteget, & qua nox celabat operta recludet.

Antea oportuerat sauum lenire furorem

Vindicis, & lacrymis rutilum restinguere fulmen.

Nec nunc serum etiam fuerit placare Tonantem,

Si modo conuersi, vitam damnare priorem

Pacem non ficto veniamque rogabit ore.

¹³ Vosque nothi generis, quos serua filius Abrae

Ismael Abramides, iaculo metuendus & arcu,

Legitimo nunquam patiens concedere fratri,

Transscripsit terris Arabum felicibus olim,

Paena manet, studiis minus in nos debita gratis.

Ec quo etenim cum nos miseranda vel hostibus ipsis

Turba effusa fuga, Dedanim peteremus amicam,

Saxaque per rupesque, & praecipites conualles,

Extorres, laribus profugi, rerum omnium egeni,

Heu nimis ingrato iaceremus fessa cubili

Membra, super gelida recubantes cespite terra,

Auxilio, ec quibus aut opibus iuuistis egentes?

¹⁴ Num uestrum occurrens aliquis, sitientibus undam

Præbuit? aut Cerere oblata ieiuna refecit

Corpora? num tecto profugos aut urbe recepit?

¹⁵ Et tamen instabat stricto fugientibus ense

Victor, & emissis feriebat terga sagittis.

¹⁶ Quare hæc, irato vobis à Numinis ore

Credite dira cani: non totus mensibus annus

Bis sex exactis circumuertetur, & ecce

Concidet illa ingens Cedarena gloria gentis.

¹⁷ Et bona missilibus certare, arcuque sonante

Quæ superest pubes, victricibus obruta telis

Effuso patrios saturabit sanguine campos.

Hæc iubet ut rata sint, diuumq; hominumq; repertor,

Cuius ab arbitrio pendent mortalia cuncta,

Regnorum & populorum obitus, ortusque, vicisque.

¹ Non leuius tecum (si non sum vanus) agetur,

O vatum sedes, o vallis amata prophetis:

12 Dixit custos: Venit mane & nox. Si quaeritis, quaerite: conuertimini & venite.

13 Onus in Arabia. In saltu ad vesperam dormietis in semitis Dodanim.

14 Occurrentes sitiēti ferte aquam, qui habitatis terrā Austri, cum panibus occurrere fugienti.

15 A facie enim gladiorum fugerunt, a facie gladii imminentis, a facie grauis prelij.

16 Hæc dicit Dominus ad me: Adhuc in anno quasi anno mercenarij, & auferetur omnis gloria Cedar.

17 Et reliquæ numeri sagittariorum fortium de filijs Cedar imminuentur. Dominus enim Deus Israël locutus est.

Cap. 22.

1 Onus vallis visionis. Quidnā quoque tibi est quia ascendisti & tu omnis in alta tecta?

De onere Idamæorum plenius scribunt Hierem. c. 49. Hezechiel, ca. 37. Abd. c. 1. & Amos ca. 1.

Dedanim, noto, & pinguos interpretatur Hieronymus, quem ego hic secutus sum.

Cap. 22.

Vallē visionis plerique volunt dici Hierosolymā, quod sit mater & alitrix Prophetarū, quos vidētes scriptura appellat.

Nam

Nam quis te, rebus florentem nuper & armis,
Aduersâsque acies solo clamore fugantem,
Vrbs ô facta viris, vrbs bello & pace superba,
Tam nouus hic subito metus* externauit, ut alta
Tu quoque templa deum fugiens ascendere velles?

² Perq̄ aras lucosque, Deo genitore relicto,
Rebus opem fractis, vanamque exquirere pacem?

Non ferrum, non flamma tuos (absiste moueri)
Hauriet indigenas, clara qua proxima morti
Fit via digna viris, pecorum sed more iacentes
Dira fames lento coget tabescere letho.

At proceres neque nox, neque turpi subrutus ingens
Degenerique fuga murus seruabit, idem omnes
Capti seruitium, violentaque vincla subibunt.

⁴ Propterea aternum flebo, procul este molesti
Consolutores, nimis alie vulnus adauctum
Impressumq̄, negat sermone leuariet villo.

Nam quis te, ô patria, ô Domini domus armipotens
Barbarica incensam flamma considerare in ignes
Prospiciens, lacrymis durus sibi temperet vdis?

⁵ Venit summa dies templis, tectisque, virisque
Vrbs antiqua tuis, & ineluctabile tempus,
Quod præscire mihi Deus & prædicere vobis
Armipotens voluit, nec longa ambage morari.

En inimicarunt abruptis agmina portis
Plurima, perque vias, per sacra prophanâque passim
Limina, perque domos, per sanguinolenta domorum
Atria, crudeli sternuntur corpora letho,
Stratâque quadrupedum soleis calcantur equorum.
Luctus ubique, & ubique paupor, gemitusque resultat,
Dux ipse ardentem disiectis manibus urbem
Arduus ingreditur, turma comitantur ouantem
Ferrate, flammisque oculos & sanguine pascunt.

⁶ Ante alios, quos misit Elam, quibus omnibus arcus,
Eḡ humero pendet de more pharetra sinistro:
Pars biugo vehitur curru, pars terga ferocis
Vrget equi, tremulosque fodit calcaribus armos,
Hunc gladius, gemmis capulum distinctus & auro,
Illum armat clypeus, veteri de poste reflexus
Aedis* Chirea, qua gens non fortior vlla
Scutis, scutatiisque viris in prælia missis.

⁷ Quot tua cunque sacras condunt pomeria valles,
Heu miserâs valles, neque talibus vsibus aptas,

M 3

Imple-

* Pacui hoc
verbo vitur
in ea lem si-
gnificatione
pro, dementē
fecit.

Historia nota
est ex Hiere-
mia, cap 19. &
Reg. 4. ca. vit.

Hæc sunt san-
ctorū viscera,
etiā in puni-
tionibus no-
centium.

Futura tan-
quā præsen-
tia prædicat
suo more.

Elamitæ iun-
cti fuerunt
Chaldæi in
Solymorum
oppugnatio-
ne.

* Chiræus, idē
Hebreis quod
scutatus, si-
cut Arabs,
idem quod
litro.
Expressus
hoc dicit Hie-
remias, ca 39.
Sederunt in
porta me-
dia, &c.

² Clamās plena vrbs,
frequens ciuitas ex-
ultans: interfecti tui,
non interfecti gladio,
nec mortui tui mor-
tui bello.

³ Cūcti principes tui
fugerunt simul, dure-
que ligati sunt. Om-
nes qui intuenti sunt,
vincti sunt pariter,
procul fugerunt.

⁴ Propterea dixi: Re-
cedite a me, quia a-
mare flebo: nolite
incumbere vt cōsole-
mini me super vasti-
tate filia: populi mei.

⁵ Dies enim interfe-
ctionis & conculca-
tionis & fletuum a
Domino Deo exerci-
tū in valle visionis.
Scrutans murum, &
magnificus super
montem.

⁶ Et Elam sumpsit
pharetram, & curru
hominis equitis: &
parietem nudauit
clypeus.

⁷ Et erunt valles tuæ
electæ plenæ quadri-
garam: & equites po-
nent sedes suas in
porta.

Implebunt rapida densata mole quadrigae,
 Armati portas equites, incessaque, ne quis
 Exeat, oppositis seruabunt limina telis,
 Cunctaque praesidiis & multo milite cludent
 Effugia; ast alij captam crudeliter urbem
 Diripient, cupidisque manus, oculoque procaces,
 Iniicient arcano adyti, & penetralibus unis,
 Quae vidisse nefas erat aut tetigisse prophanis.

8 Et reuelabitur opus
 operimentum Iudae: &
 videbitis in die illa ar-
 mamerarium domus
 saltus.

9 Et scissuras domus
 Dauid videbitis, quia
 multiplicatae sunt. Et
 congregastis aquas pi-
 scinae inferioris.

10 Et domos Ierusa-
 lem numerastis: &
 destruxistis domos ad
 inueniendum murum.
 11 Et lacum fecistis
 inter duos muros &
 aquam piscinae vete-
 nis. Et non suspexistis
 ad eum qui fecerat eam
 & operatorem eius de
 longe non vidistis.

12 Et vocabit Domi-
 nus Deus exercituum
 in die illa ad fletum,
 & ad planctum, & ad
 caluitium, & ad cin-
 gulum sacci.

13 Et ecce gaudium
 & iactantia: occidere
 vitulos, & iugulare
 arietes, & bibere vi-
 num. Comedamus &
 bibamus: cras enim
 moriemur.

Arma apparebunt longis congesta triumphis,
 Arma sacris appensa tholis, & postibus aula
 Affixa umbrosae, iuga quam super ardua, nigrisque
 Horrida pinetis, quondam Iesseius heros
 Struxerat armipotens, nullique patere volebat.
 9 Ipsa Sioneo vetus arx in vertice posta,
 Regalesque domus, atque atria longa patefcent,
 Atria diuersis late inter scissa ruinis.

Heu! quos non astus, quas non versabit artes,
 O miseri, vestram si forte vel artibus urbem
 Vel seruare astu sineret Deus! haud ita visum
 Irato: frustra longis syphonibus undam,
 Aut tubulis, caua per terrarum, è valle propinqua,
 Vicinove lacu, summas ducetis ad arcès;

10 Frustra recensito per singula nomina ciue,
 Tecta domosque urbis lustrabitis: omnia frustra
 Experti, quae vis hominum, durique labores,
 Arsque dolusque potest (quae praesidia vnica vobis
 Primaque sunt semper) seu mœnia lapsa, ruinis
 11 Tectorum oppositis, reparare pericula poscent,
 Seu vesana sitis liquidas inquirere venas.

Heu, quia supremum spreuistis adire parentem,
 Flebitis inrisos casu frustrante labores.

12 Ah fletu tum tempus erat lacrymisque vocatum
 Promeruisse Deum, cum passim tristia vates
 Fata Deo pleni canerent, atque horrida bella;
 Et reges ipsos, populum, patresque monerent
 Caluitio turpare caput, contundere pugnis
 Pectora sanguineis, saccoque accingere lumbos.

13 Ecce autem, o frustra moniti, frustra que monendi,
 Pro gemitu risus, pro tristi gaudia planctu.
 Regificoque epulae luxu sumptuque parata,
 Fœdâque cura gula, venerisque ferina voluptas,
 Inuasere urbis mores, pessumque dedere.
 Per fora, per vicos, per compita, perque domorum

Ciuitas Da-
 uidis hinc in-
 telligitur: si-
 tum autem eius
 vide Reg. 2.
 cap 5.

Nisi Dominus
 custodierit ci-
 uitatem, fru-
 stra vigilat
 qui custodit
 eam.

Inti-

*Intima ceduntur vituli, iugulantur & hædi,
Innocuique feris manduntur dentibus agni,
Vinum omnes, vinum poscunt, it clamor ad auras,
Pone merum, refer huc, potemus, edamus, amemus:*

*Quis scit, an adiciant hodierna crastina summa
Tempora dij superi? Cras (si non omnia vates
Vana canunt,) moriemur enim, manesq; sub imos
Detrusi, (si quis sensus post fata) peractos
Tam cita currentis vitæ deflebimus annos.*

*14 At mihi purgatam non raro personat aurem
Vox horrenda Dei, vox vindicis Armipotentis,
Dic Solymis: Nunquamne meum contemnere Numen
Definitis, gens effranis, slectique recusans?*

*Quos ego iam. Sed stat sua linqere tempora fatis,
Nec rerum turbare vices: lux dira propinquat,
Qua mihi promeritas maturo crimine pœnas
Soluetis, diro exemplo, cunctisque stupendo,
Postera quos alius ætas producet in annis.*

*15 Hæc Deus ipse mihi, vobis ego non leuis auctor
Dicta fero, quæ, si sapitis, ne ducite vana.*

*Multa etiam ad proceres, rerû queis credita summa,
Idem vltior mandare dedit non mollia iussa.*

*Vade (ait) & posito pete regia tecta timore,
Præfektumque domus, qui nunc elatus honores
Inuasit primos, qui persidus omnia turbat,
Somnæum, patriæ pestem, regni que ruinam
Aggredere, & duro licet, hæc mea nuntia perfer:*

16 Quid tu hic, aut qua spe, hac indignus sede moraris?

*Tu-ne peregrinus, nupérque huic astitus urbi,
Tu-ne impune meis illuseris aduena regnis?
Quid struis? O fati sortisque ignare futura:
Tu nunc, dum Solymos miserescere nescius hostis
Obsidet, & tota sauit sitis urbe famesq;,
Iámque faces ad tecta volant, operosa sepulchri
Fundamenta locas, solitoque ex marmore montes
Sumptibus insanis longinqua per æquora vectos
Extruis: & magnas attollis ad æthera moles;
Scilicet aurato iaceas ut fornice tectus:*

*At aliter visum diuûmq; hominûmq; Parenti.
17 Nam te istinc belli violento turbine raptum,
Vt pullum cauea coquus, abstrahet ille deorum
Ille Deus, quem tu contemnere sæpè solebas,
Quoque volet, feret, ut tenuem vir fortis amictum.*

Tum,

D. Paulus 1.
Cor. 15. in
eandem sen-
tentiam: Si
mortui non
resurgunt,
comedamus
& bibamus,
erac enim
moriemur.

Αποστόλων
quam Cicero
tententiam
vocat. Verg.
Aeneid. 1.
Quos ego,
sed, &c.

14 Et reuelata est in
auribus meis vox Do-
mini exercituum: Si
dimittetur hæc vobis
iniquitas, donec mori-
amini, dicit Domi-
nus exercituum.

15 Hæc dicit Domi-
nus exercituum: Vade
& ingredere ad eum
qui habitat in taber-
naculo, ad Sobnam
præpositum templi.
Et dices ei:

16 Quid tu hic? aut
quasi quis hic? Quia
excidisti tibi hic se-
pulchrum, excidisti
in excelso memoriale:
diligenter in petra ta-
bernaculum tibi.

17 Ecce Dominus
asportari te faciet: si-
cut asportatur gallus
gallinaceus: Et quasi
amictum sic subleua-
bit te.

18 Coronans coronabit te tribulatione: quasi pilam mittet te in terram latam & spaciosam: ibi morieris, & ibi erit curus gloriæ tuæ: & ignominia domus Domini tui.

19 Et expellam te de statione tua: & de ministerio tuo deponam te.

20 Et erit in die illa, vocabo seruū meum Eliachim filium Helchiae:

21 Et induam illum tunica tuâ: & cingulo tuo confortabo eum. Et potestatem tuam dabo in manus eius. Et erit quasi pater habitantibus Ierusalem domū Iudæ.

22 Et dabo clauem domus David super humerū eius. Et aperiet, & non erit qui claudat: & claudet, & non erit qui aperiat.

23 Et figam illum paxillum in loco fideli, & erit in solium gloriæ domus patris sui.

24 Et suspendam omnem gloriam domus patris eius super eum, vasorum omnia genera, omne vas paruum: à vasis craterarum vsque ad vasa muscorum.

25 In die illa dicit Dominus exercituum, auferetur paxillus qui fuerat fixus in loco fideli, & frangetur, & cadet, & peribit quod pepēderat in eo, quia Dominus locus eius est.

18 Tum, quā nunc frontem redimitam purpura & auro

Poplite procumbens suspensō vulgus adorat,

Hostis ludibrium redimibit cura, dolorque,

Anxiētāsque grauis, turpisque obnubet egestas,

Denique more pile teretis, per longa rotatum

Exsilia, hęc toties frustra, totiesque vocata

Mors tandem rapiet, moriere inglorius illa

Qua non credideras, infelicissime, terra:

Nempe hoc illa ingens claudetur gloria sine,

Qua calum alato credis conscendere curru,

Dedecori quondam templōque sacrisque futurus,

Qua nunc attrectas manibus miserande prophantis.

19 Interea (dicit Dominus, nec fallit) inertem

Indignūque tua hac ego te statione graduque

Deiciam, 20 pro te satus Helchia Eliachimus

Non ex ambitum delectus inibit honorem.

21 Hic tibi detractum dimisso turpiter, atque

Exautorato, summi gestamen honoris

Me donante feret, notisque micantia bullis

Cingula, firmandis munimen renibus aptum.

Denique, quodcunque est quod nunc geris ambitione

Vique usurpatum, nostro te dignior ille

Munere suscipiet, regni que capesset habenas,

Vir bonus, inque suos vultus animique paterni

Municipes, Iudæq; domum, Solymag; colonos.

22 Illum ego Davidici super aurea limina templi

Clauigerum statuam, ius illi cardinis omnis

Vertendi dabitur: si quid volet ille reclusum,

Continuò foribus dimoto vecte patēbit;

Si clausum, nulli fuerit contingere sacras

Fas impune seras: eius secura labore

Ocia denique agent omnes, populūque patrēque.

23 Nam veluti paxillus erit, qui pariete firmo

Defixus, tortis pendentia sustinet ansis

Vasa omnis generis, siue auro splendida puro,

Siue magis vili niteant obscurius ære.

24 Non aliter feret ille humeris plebēque Patrēque,

Gloria prima sui generis, patriæq; superbū

Et decus, & columen, & nobile firmamentum.

25 Hunc tamen & casus (vt ne immortalia speres

Vlla,) licet firmo sidōque in pariete fixum,

Confringent aliquando sui, magnaque ruina

Concidet & quidquid quondam pendebit ab illo:

Sic etenim fore bellipotens Dominus decreuit.

Gravis & horrenda Del cominatio in reges, pfectos, & reip. administratores auaros, rances, superbos, & Dēū non timētes.

Nota improbos sacerdotes dedecori esse Ecclesie.

Functus est Sobna: siue Somnisi officio & munere Eliachim. Vt patet infra cap. 36. & 37. & Regum 4. cap. 17. & 18.

Clauis Ecclesie Typus Christi.

Eliachim cū omnibus copiis perit in vltima captiuitate Baby Ionica. auctot. D Hieronymus.